

Adresseliste

Trondheim, 17.02.2016

Deres ref.:
[Deres ref.]

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2015/5674

Saksbehandler:
Anders Braa

Vedtak om ekstraordinært uttak av 2 jerver i deler av Nord-Trøndelag og Sør-Trøndelag fylker i perioden 11. - 15. februar 2016

Med hjemmel i Lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) § 18 første ledd b) og § 77, jf. forskrift 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt (rovviltforskriften) § 13, jf. §§ 1 og 3, vedtar direktoratet av eget tiltak felling av 2 jerver i Nord-Trøndelag vest for E6 og på Fosen i Sør-Trøndelag i region 6. Miljødirektoratet v/Statens naturoppsyn (SNO) er ansvarlig for gjennomføring av fellingsforsøket. Det ekstraordinære uttaket gjennomføres for å forhindre skade på husdyr og tamrein. 1 jervtispe ble felt på denne tillatelsen 11. februar i Snåsa kommune.

Bakgrunn

Stortinget har fastsatt et nasjonalt mål om 39 årlige ynglinger av jerv. De tre siste årene (2013-2015) er det registrert henholdsvis 44, 52 og 65 ynglinger av jerv på landsbasis.

Etter naturmangfoldloven er jerv fredet. Det er likevel mulig å felle jerv med hjemmel i unntaksbestemmelsene i naturmangfoldloven, herunder § 18 første ledd b), for å forhindre skade på husdyr eller tamrein. Hensynet til levedyktig næringsvirksomhet i landbruket, samt hensynet til bosetting og livskvalitet i områder med rovvilt, medfører at forvaltningen ikke kan legges opp på en slik måte at det overordnede hensynet til rovvilt alene kan tillegges vekt. Forvaltningen må derfor være differensiert. Det innebærer at bruken av ulike tiltak og virkemidler må legges opp på en måte som så langt det er mulig differensierer mellom de ulike interesser i ulike geografiske områder. Det er likevel et generelt vilkår at tillatelse til felling bare kan gis dersom felling ikke vil være skadelig for bestandens overlevelse.

Fylkesmannen i Nord-Trøndelag utbetalte erstatning for 1023 sau og lam som drept av jerv i 2015. 30 sau og lam ble fastslått drept av jerv av Statens naturoppsyn (SNO) i 2015. I reindriftsåret 2014/2015 ble det utbetalt erstatning for 824 tamrein som drept av jerv i Nord-Trøndelag. 41 rein ble fastslått drept av jerv av SNO i 2015.

Fra 10. september har det pågått ordinær lisensfelling av jerv i region 6. Den totale avgangen på jerv i region 6 i perioden er 10 dyr, 7 av disse i Nord-Trøndelag. 1 hannjerv ble felt i Namsos kommune 10. februar etter vedtak om ekstraordinær felling av Miljødirektoratet, jf brev av 9. februar 2016. I tillegg

ble en tispe felt 11. februar etter muntlig vedtak om ekstraordinær felling av Miljødirektoratet.

Lovgrunnlaget

Lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) og forskrift 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt (rovviltforskriften) danner den juridiske rammen for direktoratets beslutning i saken.

Formålet i naturmangfoldloven (§ 1) lyder:

«Lovens formål er at naturen med dens biologiske, landskapsmessige og geologiske mangfold og økologiske prosesser tas vare på ved bærekraftig bruk og vern, også slik at den gir grunnlag for menneskenes virksomhet, kultur, helse og trivsel, nå og i fremtiden, også som grunnlag for samisk kultur.»

Etter naturmangfoldloven § 5 er det et mål at artene og deres genetiske mangfold blir ivarettatt på lang sikt og at artene forekommer i levedyktige bestander i sine naturlige utbredelsesområder. Tiltak etter naturmangfoldloven skal likevel avveies mot andre viktige samfunnsinteresser, jf. § 14. En slik avveining skal ikke medføre at målet i § 5 fravikes, men at tiltaket vil kunne medføre at målet i § 5 nås på en annen måte eller i et annet tempo enn hvis naturmangfoldet hadde vært det eneste hensynet å ta, jf. prinsippet om en geografisk differensiert rovviltforvaltning. Naturmangfoldloven § 5 og prinsippet om geografisk differensiert forvaltning er konkretisert gjennom §§ 3 og 4 i rovviltforskriften og gjennom den regionale forvaltningsplanen for rovvilt i region 8.

Etter naturmangfoldloven § 7 skal prinsippene i lovens §§ 8 til 12 legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet. Naturmangfoldloven §§ 8 til 10 og § 12 er omtalt senere. Beslutningen gjelder ekstraordinært uttak av jerv og det er derfor ikke aktuelt å stille fordyrende vilkår. Naturmangfoldloven § 11 anses derfor ikke relevant å vurdere nærmere i denne saken.

Det vises til naturmangfoldloven § 18 første ledd b) og § 77, jf. rovviltforskriften § 13, jf. §§ 1 og 3, der det fremgår:

Naturmangfoldloven § 18 (annet uttak av vilt og lakse- og innlandsfisk etter vurdering av myndighetene):

«Kongen kan ved forskrift eller ved enkeltvedtak tillate uttak av vilt og lakse- innlandsfisk (...) b) for å avverge skade på avling, husdyr, tamrein, skog, fisk vann eller annen eiendom, (...) Vedtak etter første ledd bokstav a til f kan bare treffes hvis uttaket ikke truer bestandens overlevelse og formålet ikke kan nås på annen tilfredsstillende måte. Myndigheten etter loven kan av eget tiltak iverksette uttak med formål som nevnt i første ledd bokstav a til d og g, jf. annet ledd. Uttaket regnes ikke som enkeltvedtak, og kan om nødvendig skje på annens eiendom, Kongen kan gi nærmere forskrift om slikt uttak. (...)».

Rovviltforskriften § 1 (Formål):

«Formålet med denne forskrift er å sikre en bærekraftig forvaltning av gaupe, jerv, bjørn, ulv og kongeørn. Innenfor en slik ramme skal forvaltningen også ivareta hensyn til næringsutøvelse og andre samfunnsinteresser. Forvaltningen skal være differensiert slik at hensynet til ulike interesser vektlegges forskjellig i ulike områder og for de ulike rovviltarter. Forskriften skal sikre en forvaltning som vektlegger forutsigbarhet og lokal medvirkning.»

Rovviltforskriften § 3 (Nasjonale bestandsmål og bestandsovervåking):

«I Norge skal det årlig være 65 ynglinger av gaupe, 39 ynglinger av jerv og 13 ynglinger av bjørn. (...)»

Nasjonalt overvåkingsprogram for rovvilt skal gi data om status og utvikling i rovviltbestandene, herunder også beskrive det antall årlige ynglinger som er dokumentert i regionene. Metodikk, datagrunnlag og resultater skal være offentlig tilgjengelig.»

Rovviltforskriften § 13 (Direktoratet for naturforvaltnings myndighet til å fatte vedtak om felling og jakt):

«Direktoratet for naturforvaltning kan fatte vedtak om skadefelling, kvote for betinget skadefelling, kvote for lisensfelling av gaupe, jerv, bjørn og ulv eller kvotejakt for gaupe av eget tiltak eller etter søknad. Direktoratet kan fatte slike vedtak også der bestanden ligger under det fastsatte bestandsmålet for en region eller for landet. Det er et vilkår at slik felling eller jakt ikke er skadelig for bestandens overlevelse. Dessuten er det et vilkår at det ikke finnes annen tilfredsstillende løsning ut fra prinsippet om en geografisk differensiert forvaltning, jf. forskriften § 1 og § 6. (...)»

Det nasjonale bestandsmålet for jerv er etter behandlingen av St.meld. nr. 15 (2003-2004) fastsatt til 39 årlige ynglinger, jf. Innst. S. nr. 174 (2003-2004) og rovviltforskriften § 3. Det nasjonale bestandsmålet på jerv er videre fordelt på 5 av 8 forvaltningsregioner for rovvilt, jf. rovviltforskriften § 4. I region 6 (Trøndelagsfylkene og Møre og Romsdal) er det fastsatt et bestandsmål på 10 årlige ynglinger av jerv.

Direktoratets vurderinger

Generelt:

Direktoratet viser til Representantforslag 163 S (2010-2011), og Stortingets behandling av dette den 17. juni 2011 hvor det ble inngått et nytt enstemmig rovviltforlik. Av rovviltforliket i 2011 fremgår det innledningsvis at norsk rovviltforvaltning fremdeles skal skje innenfor rammen av bestemmelsene i naturmangfoldloven og Stortingets behandling av denne, Bernkonvensjonen og den todelte målsettingen etter rovviltforliket av 2004, og den videre oppfølging av dette.

I representantforslag 163 S (2010-2011) heter det:

«2.2.4 I de tilfeller der lisensfelling ikke gir tilfredsstillende uttelling, skal miljøforvaltningen så langt det er mulig sørge for at resterende kvote tas ut i de områdene lisensfellingskvote er gitt. Uttak i det som av rovviltnemndene er definert som prioriterte beiteområder i de enkelte regionene blir prioritert.

2.2.5 Direktoratet for naturforvaltning har myndighet til å fatte vedtak om hvordan og hvor ekstraordinære uttak skal igangsettes for så langt som mulig å få tatt ut resterende lisensfellingskvote. Dette skal skje etter drøfting med rovviltnemndene. Rovviltnemndene skal også selv kunne ta initiativ til en slik drøfting.»

Videre om jerv:

«Når det gjelder jerv, konstateres det at lisensfelling per i dag ikke fungerer tilfredsstillende. Det skal fortsatt være målsetting om at lisensfelling skal bli hovedvirkemiddelet i bestandsreguleringen av jerv, slik at ekstraordinære uttak av ynglelokaliteter over tid kan reduseres til et minimum. Uttak av jerv gjennomført av miljøforvaltningen skal så langt det er mulig gjennomføres under lisensfellingsperioden, men likevel slik at uttak gjennomføres på en kostnadseffektiv måte.»

Direktoratet ser at lisensfelling som virkemiddel for å regulere bestanden av jerv i enkelte områder over flere år ikke har gitt det ønskede resultat. På bakgrunn av dette vurderer direktoratet det som

nødvendig å gjennomføre ekstraordinært uttak av jerv i løpet av vinteren/våren 2016. Dette gjennomføres i all hovedsak i prioriterte beiteområder med kroniske skader på sau og/eller tamrein. Direktoratet vurderer det som hensiktsmessig å iverksette felling av enkeltindivider straks innenfor det aktuelle området for å sikre den ønskede måloppnåelsen. Direktoratet har gjort en vurdering og prioritering på områder og antall jerv som kan tas ut. Disse prioriteringene kan endres fortløpende på bakgrunn av resultater fra overvåkingsarbeidet.

Når direktoratet skal vurdere behovet for ekstraordinære uttak, vurderes hovedsakelig skadehistorikken/skadepotensialet i de ulike områdene, samt de føringer som er lagt i regional forvaltningsplan i forhold til den differensierte forvaltningen av jerv. Videre gjøres det vurderinger knyttet til bestandstall og felling av jerv siste år.

Om bestandssituasjonen og overvåking av jerv:

Offentlige avgjørelser som kan få følger for naturmangfoldet skal så langt det er rimelig bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon samt effekt av påvirkning, jf. naturmangfoldloven § 8. Direktoratet viser til beskrivelsen av det Nasjonale overvåkingsprogrammet for rovvilt i kommentarene til rovviltforskriften § 3. Rovdata har ansvaret for formidling, drift og utvikling av Nasjonalt overvåkingsprogram for rovvilt, og Rovdata er den sentrale leverandøren av data om status og utvikling i rovviltbestandene til alle forvaltningsledd. Rapporteringsfristen for overvåking av jerv er 1. oktober hvert år.

NINA rapport 1086 gir den siste oppdaterte oversikten over antall verifiserte ynglinger av jerv i hver region, og for hele landet. Årene 2013-2015 er det verifisert henholdsvis 44, 52 og 65 ynglinger av jerv på landsbasis. Direktoratet konstaterer at antall ynglinger er høyere enn det nasjonale bestandsmålet på 39 årlige ynglinger av jerv. Av de 65 ynglingene i 2015 ble det gjennomført hiuttak i 17 tilfeller.

I region 6 er det de tre siste årene registrert henholdsvis 12, 10 og 12 ynglinger av jerv. Av de 12 ynglingene i 2015 ble det gjennomført uttak ved 1 lokalitet i hver av de 3 fylkene, slik at netto antall kjente ynglinger før beitesesongen 2015 var 9 ynglinger, 1 færre enn bestandsmålet for regionen. Det foreligger betydelig kunnskap om den samlede belastningen jervebestanden utsettes for, jf. naturmangfoldloven § 10. Rovdata beskriver den genetiske situasjonen for jerv i Sør-Norge som utfordrende, grunnet liten utveksling av individer fra nordøst til områdene vest for Østerdalen. Utover enkelte påkjørsler og predasjon skjer avgangen av jerv i hovedsak gjennom lisensfelling og skadefelling, slik at miljøforvaltningen i stor grad har oversikt over den samlede belastningen.

Føre-var-prinsippet, jf. naturmangfoldloven § 9, kommer til bruk i situasjoner hvor en ikke har tilstrekkelig kunnskap tilgjengelig. Etter direktoratets syn er ikke dette tilfelle i denne saken.

Regional forvaltningsplan i region 6

I forvaltningsplanen har rovviltneemnda lagt opp til en geografisk differensiert forvaltning av jerv. Det er etablert 2 forvaltningssoner for jerv. I disse skal skal jerv forvaltes slik at det nasjonale bestandsmålet for regionen nås og opprettholdes. Områdene utenfor er prioriterte beitesoner eller prioritert for andre rovviltarter. Planen legger opp til at ynglemålet fordeles med 3 ynglinger i Møre og Romsdal, 3 i Sør-Trøndelag og 4 ynglinger i Nord-Trøndelag.

Videre følger det av forvaltningsplanen og av rovviltforliket i 2011, at soneinndelingen må forvaltes tydelig. I prioriterte beiteområder skal uttak av dyr som gjør skade på beitedyr gjøres raskt, og i slike områder skal miljøforvaltningen i større grad enn i dag bidra til å effektivisere slikt uttak, uavhengig

av om bestandsmålet er nådd. I prioriterte rovviltområder skal saueproduksjon og andre produksjoner basert på utmarksbeite tilpasses gjennom forebyggende tiltak og omstilling, med utgangspunkt i forekomsten av rovvilt i beiteområdet. Ekstraordinært uttak av jerv er vurdert opp mot disse prinsippene, og vår beslutning følger føringer som er lagt i den regionale forvaltningsplanen i forhold til den differensierte forvaltningen av jerv.

Direktoratet legger til grunn at den regionale rovviltnemnda for forvaltningsregion 6 med sin geografiske differensiering har vurdert hensyn til økosystemtilnærming og samlet belastning som er nedfelt i naturmangfoldloven §§ 10 og 12. Direktoratet legger i denne saken betydelig vekt på differensieringen som rovviltnemnda har gjort i sin forvaltningsplan.

I henhold til naturmangfoldloven §12 skal valg av teknikker og driftsmetoder vurderes opp mot mest mulig hensyn til naturmangfoldet. Miljødirektoratet har tatt hensyn til dette gjennom vurderingen av iverksettelsestidspunkt og vilkår for felling i forhold til bestandsmål og skadepotensiale.

Konklusjon

På bakgrunn av en helhetsvurdering av situasjonen pr. i dag, vurderer direktoratet at det ikke foreligger noen annen tilfredsstillende løsning utenfor prioritert jervområde vest for E6 i Nord-Trøndelag og i tilgrensende områder på Fosen i Sør-Trøndelag enn felling av jerv. Skadehistorikk og skadepotensiale for sau og tamrein er gitt betydelig vekt i vurderingen. Nemndas prioritering av aktuelle områder for uttak, bestandssituasjon for jerv og geografisk differensiering nedfelt i forvaltningsplan er andre momenter som direktoratet har vektlagt i sin vurdering. Et slikt uttak vurderes ikke å være til skade for jervebestandens overlevelse, eller for å komme i konflikt med det nasjonale bestandsmålet for jerv, jf. Innst. S. nr. 174 (2003-2004) og rovviltforskriften §§ 3 og 4.

Ut fra vurderingene ovenfor, dialog med rovviltnemnda i region 6, og med hjemmel i Lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) § 18 første ledd b) og § 77, jf. forskrift 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt (rovviltforskriften) § 13, jf. §§ 1 og 3, iverksetter direktoratet av eget tiltak felling av inntil 2 jerver innenfor nærmere avgrenset område i Nord-Trøndelag og Sør-Trøndelag fylker. Forsøk på felling skal primært rettes mot områder med konsentrerte jerveskader på sau og/eller tamrein innenfor området.

Følgende vilkår er knyttet til iverksettelse av felling:

1. Inntil 2 jerver kan felles i Nord-Trøndelag fylke vest for E6 og på Fosenhalvøya i Sør-Trøndelag.
2. Miljødirektoratet v/Statens naturoppsyn er ansvarlig for gjennomføring av fellingsforsøket. Fellingsforsøket gjennomføres i tråd med fastsatt instruks for det statlige fellingslaget ved uttak av vilt.
4. Vedtaket gjelder i tidsrommet 11. – 15. februar 2016.
5. Miljødirektoratet kan til enhver tid trekke tilbake adgang til felling.

Et slikt uttak av eget tiltak er ikke et enkeltvedtak, og forvaltningslovens klageregler kommer ikke til anvendelse, jf. naturmangfoldloven § 18, tredje ledd.

Miljødirektoratet ber om at fylkesmennene sender dette brevet videre til aktuelle kommuner.

Denne beslutningen ble kommunisert muntlig og per SMS til Statens naturoppsyn 11. februar. 1 jervtispe ble felt samme dag. Den felte tispa belastes denne tillatelsen.

Hilsen
Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur

Susanne Hanssen
fung. seksjonsleder

Anders Braa
seniorrådgiver

Adresseliste:

Statens Naturoppsyn, her
Rovviltneemnda i region 6 v/fylkesmannen i Nord-Trøndelag
Fylkesmannen i Nord-Trøndelag, postboks 2600, 7734 Steinkjer
Fylkesmannen i Sør-Trøndelag, postboks 4710 Sluppen, 7468 Trondheim
Klima- og miljødepartementet, postboks 8013 Dep, 0030 Oslo
Landbruks- og matdepartementet, postboks 8007 Dep, 0030 Oslo
Mattilsynet, postboks 383, 2381 Brumunddal
Politiet i Nord-Trøndelag, postboks 2620, 7734 Steinkjer
Politiet i Sør-Trøndelag, postboks 2475 Sluppen, 7005 Trondheim